

Bakgrunn for vedtak om konesjonsendringer og MTA

420 kV Sogn–Ulven

Oslo kommune, Oslo fylke

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver Statnett SF
Referanser 201800810-202 og 202101545-26
Dato 02.11.2021
Ansvarlige Lisa Vedeld Hammer og
Anne Johanne Kråkenes
Saksbehandlere Lars Hagvaag Seim og Matilde Anker

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	2
2	Søknad om konsesjonspliktige endringer	3
3	NVEs behandling av endringssøknaden og MTA	4
3.1	Høring.....	4
3.2	Innkommne merknader til de konsesjonspliktige endringene	4
3.3	Innkommne merknader til MTA.....	4
3.4	Justert plassering av borehull ved Økern.....	9
4	NVEs vurderinger av konsesjonspliktige endringer	10
4.1	Endret plassering av pumpestasjon, borehull og kum i dagen på Økern.....	10
4.2	Endret tunellanlegg ved Ulven transformatorstasjon	11
4.3	Forlenget frist for idriftsettelse av anlegget.....	11
5	NVEs vurdering av MTA	12
5.1	Utvidet byggetid	12
5.2	Samordning, dialog og nabokontakt.....	12
5.3	Prosjekttilpasset kontrollplan	13
5.4	Arealbruk på Ullevålsletta.....	13
5.5	Sikkerhet på anleggsplassen på Rektorhaugen.....	13
5.6	Transportruter og hensynet til tur- og sykkelveier	14
5.7	Spregning	15
5.8	Støy- og støvmålinger	16
5.9	Støy.....	16
5.10	Støv.....	19
5.11	Vann	20
5.12	Utslipp av NO _x	20
5.13	Vegetasjon og trær.....	20
5.14	Håndtering av masser	21
5.15	Energibrønner.....	21
5.16	Kulturminner	22
5.17	Forholdet til NML §§ 8-12	22
6	Oppsummering av NVEs vurderinger	22
6.1	Konsesjonssøkte endringer.....	22
6.2	MTA-plan.....	23
7	NVEs vedtak om søknad etter energiloven	23
8	NVEs vurdering av ekspropriasjon og søknad om forhåndstiltredelse	24
8.1	Hjemmel	24
8.2	Omfang av ekspropriasjon.....	24
8.3	Interesseavveining.....	25
8.4	NVEs samtykke til ekspropriasjon	25
8.5	Forhåndstiltredelse	25
9	Vedlegg	26

1 Innledning

NVE ga den 5. september 2019 Statnett tillatelse til å bygge og drive et nytt ca. 6,4 kilometer langt 420 kV kabelanlegg i tunnel mellom Sogn og Ulven transformatorstasjoner. Vedtaket ble påklaget, og Olje- og energidepartementet (OED) stadfestet vedtaket den 6. november 2020. Den 25. februar 2021 mottok NVE en endringssøknad fra Statnett, og den 3. februar 2021 mottok NVE miljø-, transport- og anleggsplanen (MTA) for det nye 420 kV kabelanlegget fra Sogn transformatorstasjon til Ulven transformatorstasjon i Oslo kommune. Statnett søkte også om ekspropriasjonstillatelse etter oreigningslova for nødvendig grunn og rettigheter for å bygge og drive omsøkte endringstiltak. Samtidig søkte de om forhåndstiltredelse, som innebærer at grunn og rettigheter kan tas i bruk før skjønn er avholdt.

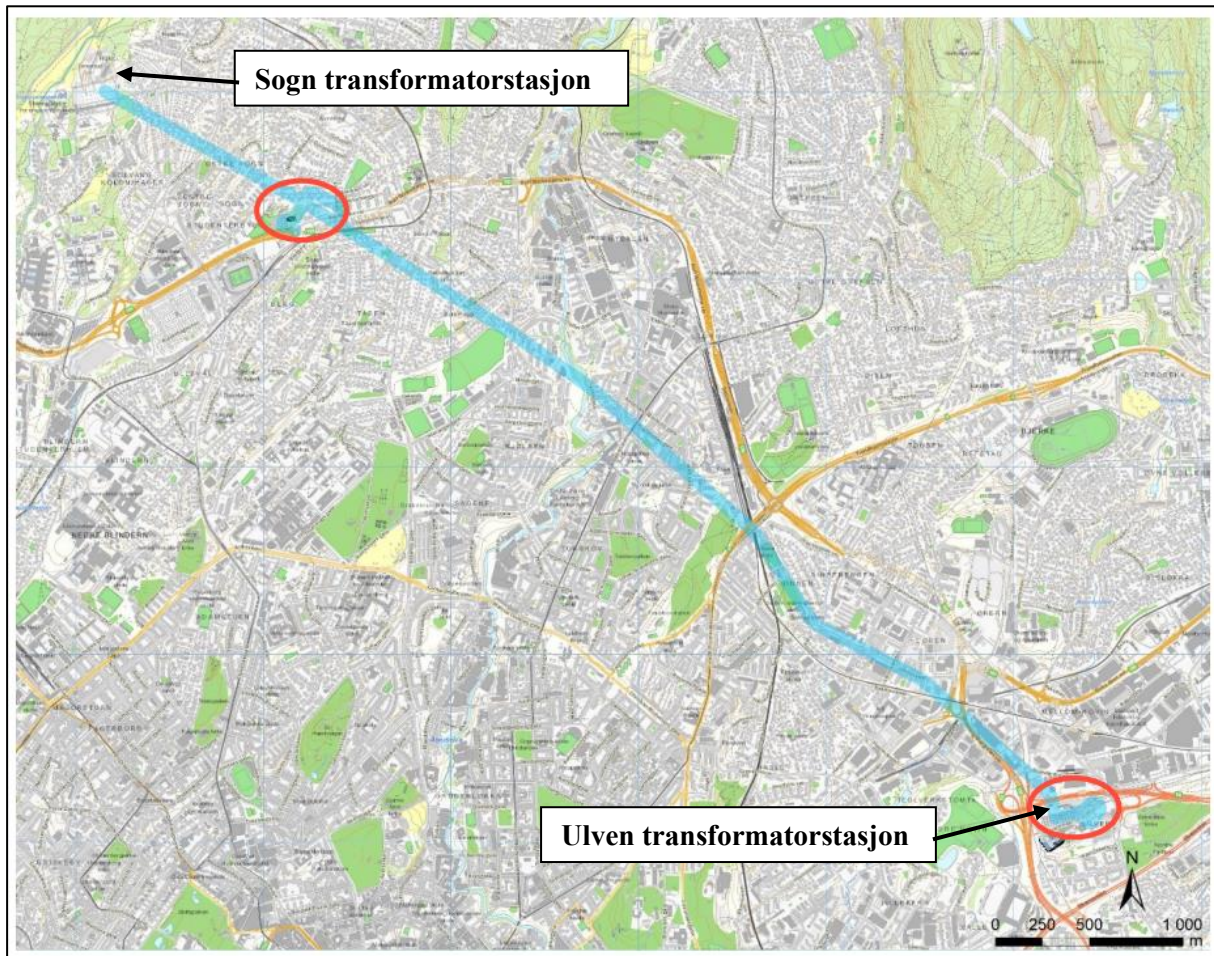
I henhold til vilkår nummer 11 i anleggskonsesjonen skal det utarbeides en MTA. En MTA er en plan for hvordan anlegget skal bygges for å ivareta kravene i konsesjonen. MTA skal også konkretisere hvordan Statnett skal bygge og drive anlegget, slik at miljø og landskap blir ivaretatt på best mulig vis. Planen skal utarbeides i kontakt med berørt kommune, grunneiere og andre rettighetshavere. MTA skal være godkjent av NVE før anleggsstart.

NVE vil i dette notatet beskrive vår behandling og vurdering av miljø- og transport- og anleggsplan (MTA) og søknad om konsesjonsendringer med tilhørende søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse for ny 420 kV kabel i tunnel mellom Sogn og Ulven transformatorstasjoner i Oslo.

I dette notatet vurderer NVE temaer i MTA og endringssøknad som er omtalt i innkomne høringsuttalelser, og/eller temaer hvor det foreligger ny kunnskap. Temaer utover dette, som NVE har vurdert tidligere i konsesjonsbehandling og klagebehandling, blir ikke omtalt videre i dette notatet. Vi viser her til NVEs vedtak av 5. september 2019 (NVE ref.: 201800810-128) og OEDs klagebehandling av 6. november 2020 (OED ref.: 20/199-).

Selve vedtakene er fattet i tre separate dokumenter: 1) oppdatert anleggskonsesjon, ref. NVE 201800810-200, 2) godkjenning av MTA for kabelanlegget, ref. NVE 202101545-19 og 3) samtykke til ekspropriasjon, ref. NVE 201800810-195.

I det etterfølgende vurderer NVE i kapittel 4 de konsesjonspliktige endringene Statnett har søkt om. Videre vurderer vi om MTA er i samsvar med de krav som stilles i konsesjonens vilkår nummer 9, 10 og 11 (kapittel 5). I kapittel 6 er det en oppsummering av NVEs vurderinger, mens NVEs vedtak om søknad etter energiloven er omtalt i kapittel 7, og søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse er vurdert i kapittel 8.

Figur 1: Plassering av ny 420 kV kabel i tunnel mellom Sogn og Ulven transformatorstasjoner vist med lyseblå påtegning. Tverrslag på Rektorhaugen og påhugg på Ulven er merket med rød ring. Kilde: Statnett, 3. februar 2021 med våre påtegninger av stasjonsplassering.

2 Søknad om konsesjonspliktige endringer

I endringssøknaden av 25. februar 2021 søker Statnett om endret plassering av planlagt pumpestasjon under grunnen ved Økernkrysset. Endringen begrunnes med at opprinnelig plassering av pumpestasjonen er i en sone med dårlig bergkvalitet, noe som gjør det vanskelig å opprettholde tettekravene med risiko for setningsskader på overflaten. I søknaden er plassering av et borehull for pumpeledning til stasjonen også nærmere detaljert. Borehullet innebærer at det etableres en permanent kum på overflaten («i dagen») som Statnett må ha tilgang til i driftsfasen.

Statnett søker videre om endret utforming og trasé for ny kabeltunnel ved Ulven transformatorstasjon. Statnett planlegger en anleggstunnel i parallell med hovedtunnelen under Ulvensplitten for å kunne arbeide samtidig både i sjaktområdet og i selve tunnelen. Dette reduserer avhengigheten mellom tunnelarbeider og kabelinstallasjon og øker fleksibiliteten i prosjektet. Endringene her berører ikke områder på overflaten. Tverrslaget ved Ulven er videre flyttet noe nærmere Ulvensplitten for å redusere lengden på tverrslaget og anleggstunnelen. Tverrslaget er fremdeles plassert på Statnetts eiendom ved Ulven.

3 NVEs behandling av endringssøknaden og MTA

3.1 Høring

I forbindelse med konsesjonsbehandlingen var konsesjonssøknaden for 420 kV Sogn–Ulven på offentlig høring. NVE sendte endringssøknaden og MTA på høring den 3. mars 2021 til et mindre utvalg av høringsinstanser, og høringen ble kunngjort etter gjeldende regelverk. Fristen for å sende inn uttalelse var 19. april 2021. Byrådsavdeling for byutvikling fikk utsatt frist til 26. april 2021 da de trengte mer tid for å koordinere seg internt i kommunen. NVE mottok totalt 10 uttalelser til søknaden og MTA. Statnett beskriver i MTA at de under utarbeidelse av planen har hatt kontakt med Oslo kommune, ledelse og foreldregruppe fra Rektorhaugen barnehage og representanter fra Nordre Aker bydel. Dette er et krav i konsesjonen av 5. september 2019.

Høringsinnspillene ble i henhold til forvaltningsloven § 33 sendt Statnett til kommentering 27. april 2021. NVE mottok kommentarer til uttalelsene i brev av 19. mai 2021. Vedlagt var nye støytredninger utført av rådgiver på vegne av Statnett. Statnetts kommentarer er inkludert i NVEs vurderinger under.

NVE har under sammenfattet de innspillene som er nye i saken.

3.2 Innkomne merknader til de konsesjonspliktige endringene

Oslo kommune ved Vann- og avløpsetaten har i brev av 24. mars 2021 kommentert at så vidt de kan se vil ikke endringene i konsesjonen berøre kommunale VA-anlegg. De påpeker at hvis Statnetts anlegg endres dypt under bakken, men at anleggene på bakken ikke flyttes, kan dette komme i berøring med kommunens VA-anlegg. Vann- og avløpsetaten forutsetter at Statnett har sjekket dette selv om det ikke kommer fram i konsesjonssøknaden.

Statens vegvesen skriver i brev av 19. april 2021 at de ikke har kommentarer til ny plassering av pumpestasjon ved Økern under forutsetning at denne plasseres og bygges slik omtalt i Statnetts endringssøknad. Videre påpeker Statens vegvesen at de ikke har merknader til endret tunnelsystem ved Ulven transformatorstasjon under forutsetning at endret tverrslag og ny anleggstunnel ligger mer enn 30 meter under overflatenivå slik som omtalt i endringssøknaden. Statens vegvesen stiller spørsmål ved om hva som skal gjøres med eksisterende kabelanlegg som delvis ligger langs riksvei 150/ring 3.

KLP Eiendom Oslo AS skriver i brev av 16. april 2021 at det omsøkte borehullet for pumpeledning på Økern er i konflikt med deres planlagte bebyggelse på Økern S. I høringsprosessen har det vært dialog mellom KLP, Statnett og NVE angående dette som beskrives i kapittel 3.4 under.

3.3 Innkomne merknader til MTA

Oslo kommune ved Byrådsavdeling for byutvikling har i brev av 23. april 2021 avgitt en samlet uttalelse fra flere av kommunens ulike bydeler, avdelinger og etater, herunder Bydelene Alna, Bjerke, Nordre Aker og Sagene, Byrådsavdeling for helse, eldre og innbyggertjenester, Byrådsavdeling for miljø og samferdsel, Byrådledelsens kontor, Bymiljøetaten, Eiendom- og byfornyelsesetaten, Plan- og bygningsetaten, og Vann- og avløpsetaten. Vedlagt den samlede uttalelsen ligger uttalelsene fra de enkelte bydeler, avdelinger og etater. NVE viser til disse vedleggene for detaljer, og vil her gjengi hovedpunktene i fra den samlede uttalelsen fra kommunen.

Kommunen er opptatt av at konsekvensene av støy og støv skal bli så lite sjenerende som mulig for berørte beboere, barn og ansatte i berørte barnehager. De påpeker at om støyskjerming ved

Rektorhaugen ikke viser seg å være tilstrekkelig, må ytterligere tiltak iverksettes. Kommunen er positiv til at brakker kan brukes som støyskjerm mot sletta for å ta hensyn til ulike fritidsaktiviteter. De mener at støysvake tunnelvifter må velges og at disse må plasseres slik at de forårsaker minst mulig støy. Videre må sterkt støvende arbeider søkes unngått i barnas sovetid i barnehagen, og påpeker at det må være dialog med barnehagen om hvordan dette skal løses. Videre mener kommunen at sprenging i dagen må unngås i barnehagens åpningstid. Statnett skal i første fase av arbeidene (etablering av tverrslag) sende ukentlige støy- og støvmålinger til bydel Nordre Aker, mens denne hyppigheten kan reduseres når drifvingen av tunnelen pågår. Ved overskridelser av støvgrensener må bydelen få beskjed og barnehagen varsles umiddelbart.

Angående natur og kulturminner er kommunen opptatt av at sikringen av vegetasjon og kulturminner må vektlegges. De påpeker at anleggsveier må legges slik at de i minst mulig grad berører trær og annen verdifull vegetasjon i kanten av naturområdet ved Rektorhaugen. Videre mener de at det må plantes syv nye trær som erstatning for de syv som felles, og at større, felte trær må legges igjen i terrenget som avbøtende naturtiltak. Det anbefales befarings med Bymiljøetaten for å se på plassering og gjennomføring av tiltak. De mener at en marksikringsplan må være del av MTA-planen, og det anmodes om en restaureringsplan for naturlig revevegetering. Kommunen informerer om at Bymiljøetaten kan bistå i dette arbeidet.

Oslo kommune påpeker at flest mulig forbindelser, som for eksempel turvei B6 og B7, gjennom området bør være tilgjengelige i anleggsfasen. De påpeker at planen for skilting og omlegging av turstier og tråkk må fremlegges for Bymiljøetaten. Det er viktig at trafikksikkerheten ivaretas for gående og syklende, og at inn- og utkjøringer ikke må belaste lokalveier.

Kommunen påpeker at Statnett må kontakte Vann- og avløpsetaten når de har detaljprosjektert tverrslaget på Rektorhagen ytterligere da det er en kommunal vannledning i dette området.

Kommunen er positiv til at Statnett planlegger å etablere en nabokontakt for å holde grunneiere og berørte orientert om varsling av sprengningsarbeider. De påpeker at om nabokontaktfunksjonen skal være effektiv bør Statnett kommunisere dette tilbudet i lokale medier og gjennom direkte kontakt med beboere og andre interessenter i berørte områder.

Til slutt kommenterer kommunen i den felles uttalelsen at det må legges føringer i MTA-planen om at tunnelmasser fra Ulven bør transporteres via E6 eller Rv. 163 fremfor Rv. 4 og Nedre Kalbakkvei fordi sistnevnte veier har strekninger med mange boliger i rød og gul støysone.

Statsforvalteren i Oslo og Viken skriver i brev av 19. april 2021 at de kun uttaler seg til MTA. De har vurdert at anleggsarbeidet ikke anses som midlertidig da anleggsperioden vil strekke seg ut over en periode som er å anse som midlertidig, og er derfor omfattet av forurensningsloven § 8 første ledd nr. 3, og utløser et behov for tillatelse etter forurensningsloven § 11. Statsforvalteren beskriver at de derfor er i gang med å behandle tiltaket etter forurensningsloven og vil ikke komme med inngående vurderinger av MTA, men gjøre selvstendige vurderinger knyttet til forurensning. De beskriver at de har fått kopi av uttalelser fra Rektorhaugen barnehage og foreldregruppa som uttrykker bekymring for støy. Statsforvalteren viser til at temaene støy og støv er ivaretatt gjennom konsesjonsbehandlingen til NVE, men at utslipp av støy og støv er å anse som forurensning og at de som forurensningsmyndighet derfor vil gjøre en selvstendig vurdering av disse utslippene.

Statens vegvesen viser i brev av 19. april 2021 til Statnetts MTA kapittel 6 som beskriver gjennomføringen av arbeidene, og videre til kapittel 6.5 om avbøtende tiltak i anleggsperioden. Statens vegvesen har flere krav til transport og trafikksikkerhet, varslingssystem og informasjon om

sprengningsarbeid, registrering og dokumentasjon av bygg og anlegg, og infiltrasjonsbrønner og grunnvannsstand. NVE viser til Vegvesenets brev for detaljer rundt dette.

Angående transport og trafiksikkerhet beskriver Statens vegvesen at de stiller krav til at Statnett utarbeider en transportplan og plan for anleggsgjennomføring. Planen skal ivareta forhold til myke trafikanter og kravene i gitt av Vegvesenet i tillatelse av 2. desember 2020.

Videre har Statens vegvesen en nærmere beskrivelse av krav til dokumentasjon og utredninger i forbindelse med anleggsarbeidene og kabeltunnelens kryssing av deres riksveinett. Dette gjelder spesielt etablering av tverrslag ved Rektorhaugen og kryssing under Tåsentunnelen, men også kryssing under øvrig riksveinett. NVE viser til Vegvesenets uttalelse for detaljer. Vegvesenet presiserer at krav til dokumentasjon angående vibrasjoner skal sendes dem og godkjennes av Vegvesenet før anleggsarbeidene starter.

For all videre planlegging forutsetter Statens vegvesen at utbygger tilrettelegger arbeid og fremdrift slik at deres eiendom ikke skades. Videre gjør de oppmerksom på at det er Statnett som er ansvarlig for dokumentasjon, utførelse og eventuelle skader på Tåsentunnelen og riksveinettet, og kostnader for disse som følge av tiltaket.

Franzefoss Pukk AS har i brev av 19. april 2021 kommentert at de ønsker dialog med NVE og Statnett vedrørende anvendelse av tunnelmassene som skal tas ut i forbindelse med byggingen av anlegget. De opplyser at steinmasser kan tas imot på Franzefoss Pukk sine produksjonsanlegg på Bondkall i Oslo kommune og eventuelt Steinskogen i Bærum kommune. Her kan massene mellomlagres, knuses for gjenbruk og videresalg i markedet. Franzefoss har vedlagt kart som viser områder hvor de kan ta imot masser i Oslos nærområde.

Rektorhaugen Kanvas-barnehage skriver i brev av 16. april 2021 at de er nærmeste nabo til tunnelpåslaget og anleggsområdet ved Rektorhaugen. De viser til tidligere uttalelse i forbindelse med konsesjonsbehandlingen og klage på vedtaket. Kanvas har gitt uttrykk for bekymring for om anleggsvirksomheten vil føre til brudd i forskrift om miljørettet helsevern for barnehager og skoler og forringe kvaliteten på barnehagens arbeid, slik at barnehagen ikke kan oppfylle krav i barnehageloven. De ber videre NVE stille krav om at Statnetts anleggsvirksomhet på Rektorhaugen «... til enhver tid gjennomføres slik at barnehagen ikke blir påført miljøfaktorer som medfører at barnehagen bryter forskrifter og/eller lovverk knyttet til barnehagedriften.» Videre ber de om «... at det stilles krav til at anleggsvirksomheten umiddelbart stanses i de tilfellene hvor ovennevnte krav ikke overholdes i barnehagens åpningstid, og at arbeidene først gjenopptas når avbøtende tiltak som retter forholdet er på plass.»

Kanvas har videre utdypet noen forhold, men ber om at alle grenseverdier og krav i forskrift og lovverk følges hva gjelder miljøet for barn og ansatte.

Angående sikkerhet mener barnehagen Statnett skal gjennomføre daglige kontroller av at anleggsgjerdet er i god stand slik at sikkerheten til barna er ivaretatt. Videre må anleggsgjerdet være utformet for å tåle sterk vind og andre forhold slik at gjerdet ikke faller inn over barnehagens uteområde. De ønsker ingen sprenging de første 100 meterne inn i tunnelen i barnehagens åpningstid, mandag til fredag 7.30 til 17.00. Oppbevaring av sprengstoff, dieseltanker eller andre eksplosjons- eller brannfarlige materialer skal gjøres i sikker avstand til barnehagen.

Kanvas-barnehagen mener at anleggsvirksomheten skal tilpasses barnehagens dagsrytme, og da spesielt de minste barnas sove- og hviletid. De viser til barnehagelovens § 3. De ber om at NVE stiller

krav om at anleggsdriften skal overholde krav om øvre grense for støygrense på 55 dB, gitt i retningslinje T-1442/2016.

Videre har innsender kommentert en rekke støyreducerende tiltak, herunder at støyskjermene bygges støyabsorberende, hvor det vises til Statens vegvesen. De påpeker at støyskjermen nærmest barnehagen plasseres slik at både støybegrensingen optimaliseres, og at det slippes lys inn i uteområdet. Tunnelviften må bygges inn med lydfelle og vendes bort fra barnehagen. Videre mener de at støy må måles kontinuerlig, analyseres og gjøres tilgjengelig for barnehagen og foreldre. De ønsker daglige resultater av målingene og at målingene skal danne grunnlag for om ytterligere tiltak må innføres. De ber om at transporten ut og inn av anleggsområdet reduseres så mye som mulig i barnas normale uteleketid, dvs. mellom 10 og 14, og videre at det ikke skal forekomme impulsstøy mellom 7.30 og 17.00. Når påhugget for tunnelen er etablert skal anleggsveien bygges inn i støydempende telt og med åpning vendt bort fra barnehagen.

Kanvas er bekymret for at støvplagene skal påvirke barn med astma og ber om at Statnett daglig følger opp støvmålinger, og eventuelt stanser anleggsarbeidene dersom målingene viser overskridelser av grenseverdiene. Målingene skal være daglig tilgjengelig. De mener at anleggsområdet skal være asfaltert og det skal lages en konkret plan for vasking av overflater, veidekke og utstyr. Vasking skal fortrinnsvis gjøres utenfor barnehagens åpningstid. Videre påpeker de at flest mulig trær og mest mulig vegetasjon skal bevares.

Barnehagen påpeker at deres uteområde og parkeringsplass ikke skal benyttes av ansatte på anleggsområdet. På nabotomten til barnehagen beskriver de at en lekeplass skal oppgraderes og istandsettes. Dette området er et nødvendig avlastningsområde nå når det er høyere krav til avstand og overholdelse av smitteverntiltak i forbindelse med covid-19-pandemien.

Kanvas påpeker at det er viktig med en samordning med Statnett og entreprenør for å dokumentere ivaretagelse av krav om miljørettet helsevern, internkontrollforskriften og barnehageloven. De ønsker jevnlig møter og informasjon, og de mener Statnett må lage en plan for hvordan tiltak som skal håndheves følges opp ved eventuelle avvik. Dersom «... *det blir innvilget dispensasjon fra grenseverdier i (korte) perioder, skal slike planlagte overskridelser og arbeider opp mot grenseverdier varsles barnehagen med minimum 48 timer i forkant slik at barnehagen kan gjøre nødvendige endringer i sine planer.*» De krever videre stans i arbeidene dersom barnehagen opplever brudd på oppfyllelse av grenseverdier og/eller krav, eller om barnehagen har grunn til å tro at disse ikke overholdes.

Kanvas-barnehagen poengterer at de har opplevd god dialog med Statnett og ønsker å videreføre denne.

Foreldregruppen ved Rektorhaugen Kanvas-barnehage har sendt inn en lang uttalelse til saken i brev av 16. april 2021. NVE vil her oppsummere uttalelsen, og viser til dokumentet for detaljer, NVE ref.: 201800810-183.

Foreldregruppen mener MTA på flere punkter ikke oppfyller vilkårene gitt i konsesjonen, og de mener NVE ikke kan godkjenne MTA av februar 2021. De mener blant annet at MTA er svak på temaene støy, støv, sikkerhet mm, og at planen konsekvent baserer seg på feil bruk av støygrenser. Hvis NVE skulle godkjenne MTA mener de dette må skje med flere nye vilkår. Foreldregruppen har fremmet flere nye forslag til avbøtende tiltak.

Foreldregruppen henviser til kapittel 2.2.1. i MTA hvor det står at MTA skal inngå som en del av kontrakten med entreprenør. De mener at MTA ikke oppfyller vilkårene i konsesjonen og er derfor

bekymret for at entreprenør får for stort handlingsrom, som igjen kan medføre en risiko for at entreprenør nedprioriterer avbøtende tiltak til fordel for prosjektøkonomi og frister. De mener barnas helse og sikkerhet må komme i første rekke og entreprenørens fleksibilitet må komme i andre rekke. Foreldregruppen har identifisert følgende mangler i MTA:

De anfører at Statnetts MTA bryter med konsesjonsvilkår 9, fordi det i MTA er lagt opp til en støygrense på 60 dB, mens de mener den i ifølge T1442/2012 skal være 55 dB for arbeid med varighet over 6 måneder. Videre mener Foreldregruppen at Statnett ikke har beskrevet og drøftet støybegrensende tiltak i MTA utover det som allerede var beskrevet i konsesjonssøknaden. Dette mener de er et brudd på vilkår nr. 11. De mener også at Statnett ikke har lagt fram en plan for eventuelle tilpasninger av de særlig støyende anleggsarbeidene og de daglige rutinene i Rektorhaugen barnehage, slik vilkår nr. 11 krever. Videre mener de at Statnett ikke har utarbeidet en prosjektilpasset kontrollplan for å sikre forsvarlig oppfølging og håndtering av avvik. Dette mener de også er et brudd på vilkår nr. 11 da vilkåret peker til NVEs veileder om utarbeidelse av MTA. I veilederens punkt 2.11 påpeker de at prosjektilpasset kontrollplan er omtalt. De mener også at utfordringene knyttet til støv ikke er detaljert behandlet i MTA slik vilkår nr. 9 i anleggskonsesjonen beskriver.

Foreldregruppen mener at Statnett har lagt opp til en økt bruk av arealer til rigg ved barnehagen. De mener det er unødvendig å etablere hele entreprenørens rigg til Rektorhaugen fordi dette vil medføre økt arealbruk og økt trafikk, og at dette vil være belastende for barnehagen. At nabolagskontakten er til stede på denne riggen er positivt, men ikke nok til at hele riggen skal etableres så nærme barnehagen.

Foreldregruppen gjør NVE oppmerksom på at støyberegningene fra tunnelviften er utført som en innebygd vifte med lydfelle, men dette kravet mener de ikke er et spesifisert krav i Statnetts MTA og derfor ikke kan legges til grunn at blir gjennomført av entreprenør. Videre er Foreldregruppen kritiske til at Statnett legger opp til informasjon til berørte som et avbøtende tiltak. De mener skadevirkningene av å overskride støygrensene ikke avbøtes med informasjon, og mener MTA må inneholde tiltak som sikrer at grenseverdiene ikke overskrides. Videre savner foreldregruppen tilpasninger av anleggsarbeidene til barnehagens åpningstider til tross for at de mener dette er satt som vilkår i anleggskonsesjonen. De mener at NVE må fastsette vilkår med grenseverdier i barnehagens uteareal på 55 dB i hele barnehagens åpningstid, og at det i tillegg fastsettes til 45 dB i barnehagebarnas sovetid.

Foreldregruppen har beskrevet flere avbøtende tiltak for å dempe støvbelastningene. NVE viser til uttalelsen for detaljer og til våre vurderinger under.

De mener videre at Statnetts omtale av sikkerhet for tredjeperson, og for barn spesielt, er mangelfull. De anfører at Statnett ikke har gjennomført en tilstrekkelig risikoanalyse vedrørende barns sikkerhet noe de mener konsesjonær er pliktig til etter byggherreforskriften.

Foreldregruppen ber NVE sikre at hoppbakken ikke ødelegges mer enn nødvendig.

De beskriver videre at det har vært flere møter mellom konsesjonær, Kanvas-barnehagen og foreldregruppen, og at MTA beskriver at innspillene fra disse møtene er tatt med i MTA. De mener dette ikke er riktig da de opplever at deres forslag og innspill ikke er inkludert i MTA slik Statnett hevder i kapittel 3.4 i MTA. De har flere forslag til avbøtende tiltak. NVE viser til uttalelsen for detaljer og til våre vurderinger av tiltak i kapitlene under.

Foreldregruppen er opptatt av at NVE skal stille krav til kontroll, transparens og konsekvenser ved at målinger av støv og støv gjøres tilgjengelige for dem i sanntid og/eller daglig. De mener det ikke er

nok at Statnett vurderer å gjennomføre opptak. Ved brudd på grenseverdiene mener de anleggsarbeidene må stanses.

Avslutningsvis påpeker Foreldregruppen at det er gitt konsesjon til et anlegg som er vanskelig å bygge innenfor gjeldende lover og forskrifter. De mener derfor konsesjonen er gitt under forutsetning at Statnett iverksetter tilfredsstillende avbøtende tiltak.

Johanne Sætherstuen Refseth har i uttalelse av 19. april 2021 påpekt at det bør settes konkrete krav til hvilke trær som skal felles og at det bør settes en stykkpris på hvert enkelt tre som blir ødelagt som følge av anleggsarbeidene. Refseth har også kommentert at det bør kreves en garanti for at et tre eller en plante skal overleve et visst antall år etter anlegget er ferdig.

Refseth kommenterer støy i uttalelsen og er bekymret for at plassering av vifter skal avgi støy og ber om at disse flyttes inn i tunnelen, eventuelt i kombinasjon med forlengelsesrør ut i luft. Refseth spør også om viftene kan støykapsles da hun mener viftene er den eneste støykilden som avgir støy døgnet rundt. Hun stiller også spørsmål til om antall kjøringer med lastebil, som er oppgitt til 30 pr dag, er 30 lass og 30 tomturer, eller 15 lass og 15 tomturer, og mener dette ikke gir et jevnt støybilde. Til slutt er Refseth opptatt av at sovetiden for barna i barnehagen bør hensyntas, og mener dette kan bli et mulig problempunkt angående overholdelse av støykrav.

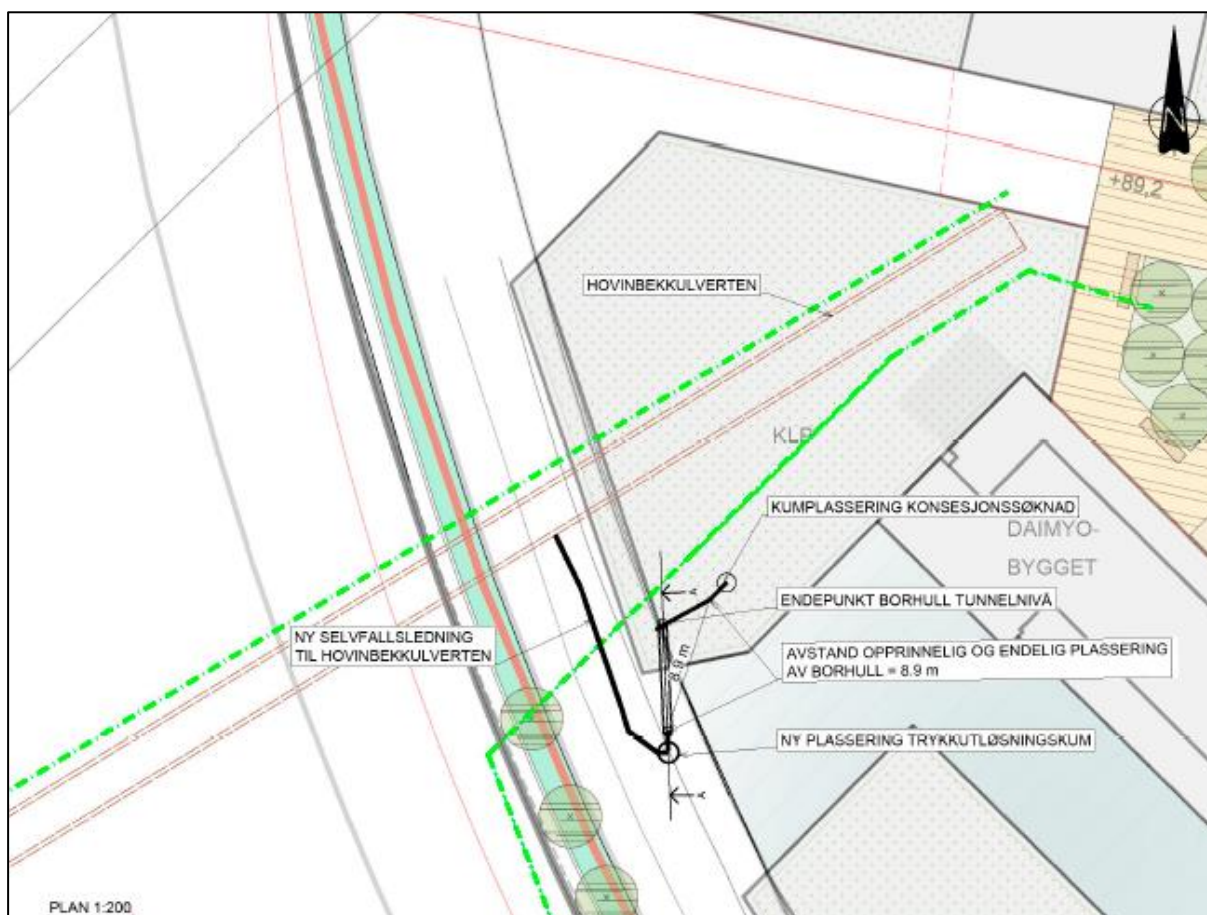
3.4 Justert plassering av borehull ved Økern

Under høringen av endringssøknaden meldte KLP Eiendom Oslo AS (KLP) at det omsøkte borehullet og kum i dagen ville være i konflikt med KLPs utbyggingsplaner på egen eiendom på Økern S. I tråd med overordnende arealplaner skal det berørte arealet transformeres som del av den nye Hovinbyens sentrumsområde. Detaljreguleringsprosessen startet i 2016. KLP varslet derfor at den omsøkte plasseringen av borehull og kum ville bli svært problematisk.

KLPs tilbakemelding, som ble ytterligere konkretisert i deres høringsuttalelse av 16. april 2021, resulterte i en dialog om alternative løsninger mellom Statnett og KLP. NVE har vært fortløpende orientert. Den 15. april 2021 oversendte Statnett en skisse for to alternative plasseringer av borehull og kum som ikke er i konflikt med fremtidig bebyggelse. Alternativene er lagt i fremtidig internvei langs Ring 3. I sin høringsuttalelse skriver KLP at de ikke vil motsette seg etablering av ett av disse alternativene.

Statnett oversendte endringene til Statens vegvesen (SVV) den 22. juni 2021. I brev til Statnett av 28. juni 2021 skriver SVV at begge de foreslåtte alternativene ligger for nær Ring 3 med tanke på å ivareta framtidig utvikling av veisystemet. SVV stiller krav om det er minimum 8 meter fra veikant/veirekkverk på Ring 3 til nytt borehull og kum.

I brev til NVE datert 8. september 2021 skisserer Statnett en løsning som både overholder SVVs avstandskrav og som aksepteres av KLP. Sammenlignet med konsesjonssøknaden er borehullet flyttet vestover, ca. 8,9 meter fra opprinnelig plassering. Avstanden til veikant/veirekkverk på Ring 3 til senter av borehull er ca. 9,2 meter, mens avstanden til ytterkant av kum er omtrent 8 meter. Opprinnelig og ny plassering vises i figur 2 under.

Figur 2: Opprinnelig og ny plassering av borehull og kum ved Økern S etter Statnetts dialog med KLP Eiendom og Statens vegvesen (Kilde: brev fra Statnett av 08.09.2021).

4 NVEs vurderinger av konsesjonspliktige endringer

4.1 Endret plassering av pumpestasjon, borehull og kum i dagen på Økern

Som beskrevet i kapittel 3.4 overfor hadde KLP Eiendom Oslo AS vesentlige merknader til omsøkt plassering av nytt borehull og kum i dagen ved Økern S da plasseringen var i direkte konflikt med deres utbyggingsplaner. Det har vært en konstruktiv dialog mellom Statnett og KLP i etterkant av høringen der ulike alternative plasseringer er vurdert. Statnett har også konsultert Statens vegvesen (SVV) pga. tiltakets nærhet til Ring 3. NVE legger til grunn at KLP ikke har merknader til justert plassering av borehull og kum slik det er beskrevet i Statnetts brev til NVE av 8. september 2021. Vi konstaterer at justert plassering av borehullet er i overenstemmelse med SVVs avstandskrav.

I sin høringsuttalelse til endringssøknaden konstaterer SVV at pumpestasjonens tak blir liggende ca. 30 meter under overflatenivå. Pumpestasjonen vil ikke berøre SVVs anlegg og de har ingen merknader til den omsøkte endringen.

Etter Statnetts justering av plassering av borehull og kum, vurderer NVE at de omsøkte endringene ikke gir vesentlige nye virkninger for allmenne og private interesser i dette området.

4.2 Endret tunellanlegg ved Ulven transformatorstasjon

I sin uttalelse skriver SVV at de ikke har merknader til endret tunellanlegg ved Ulven transformatorstasjon under forutsetning at endret tverrslag og ny anleggstunnel ligger mer enn 30 meter under overflatenivå, slik som omtalt i endringssøknaden. Vann- og avløpsetaten i Oslo kommune skriver i sin uttalelse at VA-anlegg som regel ligger noen meter under terrenget og de kan ikke se at den omsøkte endringen ved Ulven påvirker deres anlegg. De tar imidlertid forbehold om at endringer dypt under bakken potensielt kan berøre VA-anlegg dersom inngrep på overflaten ikke flyttes. De forventer derfor at Statnett har kartlagt eventuelle konflikter, selv om dette ikke nevnes i dokumentasjonen. Ingen av de øvrige høringsinstansene omtaler de omsøkte endringene ved Ulven i sine uttalelser.

NVE konstaterer at etablering av en anleggstunnel i parallell med hovedtunellen under Ulvensplitten vil forenkle anleggsgjennomføringen og redusere sannsynligheten for forsinkelser som kan oppstå når tunnelarbeider og kabelinstallasjon pågår samtidig. NVE legger til grunn at de omsøkte endringene kun medfører større arealbruk under bakken og dermed ikke berører områder «i dagen». Basert på søknaden og innkomne høringsuttalelser fremstår omsøkte endringer av anleggstunell og tverrslag som uproblematisk. Endringene innebærer etter NVEs vurdering ingen vesentlige nye virkninger for allmenne eller private interesser. NVE forutsetter at Statnett har gjort nødvendige avklaringer med Vann- og avløpsetaten om eventuelle nye konflikter med vann- og avløpsnett for anleggsstart.

4.3 Forlenget frist for idriftsettelse av anlegget

I kapittel 4.2 i MTA skriver Statnett at detaljering av prosjektet etter konsesjonsvedtaket viser at byggetiden blir lengre enn det som opprinnelig var forutsatt. I opprinnelig konsesjonssøknad var byggetiden anslått til drøye fire år. Statnett anslår nå en byggetid på ca. fem år. Driving av selve tunellen med massetransport anslås til 34 måneder. I tillegg kommer ca. 6 måneder for forberedende arbeider med påhugg og driving av tverrslag. Deretter er det ca. 6 måneder med etterarbeid før kabelarbeidet kan starte. Statnett begrunner forlengelsen med at bergforholdene har vist seg være dårligere enn tidligere forutsatt, noe som medfører mer omfattende injeksjon for å unngå setningsproblematikk.

I anleggskonsesjonen satte NVE vilkår om at anlegget skulle være idriftsatt senest innen fem år fra endelig konsesjon (vilkår nr. 3). Endelig konsesjon ble gitt ved OEDs stadfestelse av NVEs konsesjonsvedtak den 6. november 2020. Det vil si at gjeldende frist for idriftsettelse er 6. november 2025.

Statnett har ikke søkt særskilt om forlengelse av fristen for idriftsettelse, men kun redegjort for utvidet byggetid i MTA. På bakgrunn av Statnetts redegjørelse vurderer imidlertid NVE at det er hensiktsmessig å forlenge fristen for idriftsettelse med ett år i forbindelse med oppdatering av anleggskonsesjonen. På grunn av prosjektets kompleksitet kan det oppstå ytterligere forsinkelser i anleggsperioden. NVE mener derfor det er et saklig grunnlag for å utvide fristen for idriftsettelse til seks år fra endelig konsesjon.

5 NVEs vurdering av MTA

I anleggskonsesjonens vilkår nr. 11 står det: «*Anlegget skal bygges, drives, vedlikeholdes og nedlegges i henhold til en miljø-, transport- og anleggsplan, som utarbeides av konsesjonæren og godkjennes av NVE før anleggsstart. Planen skal utarbeides i samsvar med NVEs veileder om utarbeidelse av miljø-, transport- og anleggsplan for anlegg med konsesjon etter energiloven. Statnett skal utarbeide planen i kontakt med Oslo kommune, Rektorhaugen barnehage, grunneiere og andre rettighetshavere. Planen skal gjøres kjent for entreprenører. Konsesjonær har ansvar for at planen følges.*»

Formålet med en MTA er å sikre at det tas miljø- og landskapshensyn ved bygging og drift av anlegget. Vurderingene i planen skal baseres på miljøinformasjon som er kommet frem i konsesjonsprosessen og utredninger gjort i forbindelse med utarbeidelse av MTA.

NVE forutsetter at Statnett følger beskrivelsene i MTA av 3. februar 2021. I dette kapittelet vil vi kun gå gjennom de temaene vi mener trenger utdyping, som har blitt påpekt i høringsprosessen eller hvor NVE har innspill.

5.1 Utvidet byggetid

Som beskrevet i kapittel 4.3 overfor, har Statnett i MTA redegjort for at detaljprosjektering viser at byggetiden blir lengre enn det som opprinnelig var forutsatt. NVE har i samme kapittel vurdert endring av konsesjonsvilkåret om frist for idriftsettelse.

NVE har ikke mottatt konkrete innspill til utvidet byggetid i forbindelse med høring av MTA. Noen av høringsinstansene har imidlertid kommentert støypåvirkning og varighet på byggetid ved Rektorhaugen. Dette vurderer vi nærmere i kapittel 5.9 om støy under. NVE har ingen ytterligere merknader til utvidet byggetid i forbindelse med NVEs behandling av MTA.

5.2 Samordning, dialog og nabokontakt

Anleggskonsesjonen har spesifikt beskrevet at konsesjonær i MTA skal beskrive og drøfte «... *tilpasninger mellom de daglige driftsrutinene i Rektorhaugen barnehage og særlig støyende anleggsarbeider.*» Det står også at planen skal utarbeides i samarbeid med representant for barnehagen, i tillegg til kommunen, grunneiere og andre rettighetshavere. Statnett beskriver i MTA og i sine kommentarer til uttalelsene at de har hatt flere møter med både barnehagen og foreldregruppen. Det har også vært møter med ulike etater i Oslo kommune, bydelsoverlegen og bydel Nordre Aker. Foreldregruppen skriver i sin uttalelse at Statnett har vært imøtekommende overfor barnehagen og foreldregruppen, men de mener deres forslag og innspill ikke er inkludert i MTA. NVE konstaterer at konsesjonær har hatt flere møter med Rektorhaugen Kanvas-barnehage og med Foreldregruppen. Dette er omtalt i både MTA og i Statnetts kommentarer til høringsuttalelsene. For vurdering av støy og tilpasning til de daglige driftsrutinene i barnehagen, se vurderinger i kapittel 5.9 under. NVE mener Statnett har lagt opp til en god dialog ved utarbeidelse av MTA og oppfordrer konsesjonær til å fortsette dette arbeidet gjennom anleggsperioden.

Oslo kommune har kommentert at de er positive til at Statnett oppretter en nabokontakt. NVE er enig med kommunen i at om dette skal være effektivt bør Statnett kommunisere om prosjektet i lokale medier og gjennom direkte kontakt med beboere og andre interessenter i berørte områder. Statnett har i MTA beskrevet i kapittel 2.2 at regelmessig kommunikasjon med berørte er vesentlig for et vellykket anleggsarbeid. De har også i kapittel 3.1 og 6.5.5. omtalt at de vil opprette en nabokontakt som vil håndtere kommunikasjon med naboer og berørte. Nabokontakten kan nås på telefon og epost. Statnett vil også ha en kommunikasjonsansvarlig som bistår i utsendelse av informasjon, oppdatering av

nettsider og annet arbeid innen kommunikasjon av prosjektet. NVE mener konsesjonær har lagt en god plan for hvordan berørte og interesserte kan holdes orientert og mener høringsinnspillene er ivarettatt.

Foreldregruppen er bekymret for at entreprenør får for stort handlingsrom når MTA skal være en del av kontrakten mellom konsesjonær og entreprenør. De mener dette kan medføre en risiko for at entreprenør nedprioriterer avbøtende tiltak til fordel for prosjektøkonomi og frister. NVE er enig i at det er viktig at Statnett har jevnlig kontakt med entreprenør, og minner om at det er Statnetts ansvar at arbeidene skjer i tråd med de tillatelsene som er gitt.

5.3 Prosjektilpasset kontrollplan

Foreldregruppen mener i sin uttalelse at Statnett ikke har oppfylt kravet i konsesjonen om at MTA skal utarbeides i samsvar med NVEs veileder for utarbeidelse av MTA (NVE 1/2020). De påpeker at det i veilederens punkt 2.11 skal utarbeides en projektilpasset kontrollplan.

I den veilederen Foreldregruppen viser til er det ikke et kapittel 2.11, mens det i NVEs veileder for utarbeidelse av MTA for vindkraftanlegg av 2016 er et kapittel 2.12 hvor projektilpasset kontrollplan er omtalt. Dette er da gjeldende for vindkraftverk. I NVEs veileder for MTA for nettanlegg av 2020 er det i kapittel 5.8 beskrevet at en projektilpasset kontrollplan ofte kan være formålstjenlig. NVE har ikke satt spesifikt krav i konsesjonen om at Statnett skal utarbeide en slik plan, og NVE er derfor ikke enig med Foreldregruppen at konsesjonær ikke har oppfylt konsesjonen. I veilederen har vi videre beskrevet at en slik plan kan kontrolleres ved tilsyn av internkontrollsystemet. Krav til interkontroll for krav til miljø og landskap for energianlegg (IK-energi) ble innført 1. januar 2019, og NVE vil kunne føre tilsyn med IK-energi hos den enkelte konsesjonær. Statnett beskriver i kapittel 7 i MTA at de følger opp miljø- og landskapskrav i en egen prosess med tilhørende internkontrollsystem, og at denne tilpasses det enkelte prosjekt.

5.4 Arealbruk på Ullevålsletta

Foreldregruppen har i sin uttalelse beskrevet at Statnett planlegger å utvide riggområdet på Ullevålsletta/Rektorhaugen og at dette er et brudd på konsesjonen. Statnett kommenterer at de ikke har lagt opp til en endring i størrelsen på riggområdet på Rektorhaugen. De planlegger å etablere en brakkerigg i dette området. Dette er gjort for å kunne følge opp arbeidene tett og som et avbøtende tiltak for anleggsarbeidene mot barnehagen. For omtale av støy se kapittel 5.9 under. NVE konstaterer at Statnett ikke har planlagt økt arealbruk på Ullevålsletta, og at dette da ikke er et brudd på konsesjonen.

Foreldregruppen foreslår at Statnett skal legge til rette for og bekoste en oppgradering av et tilgrensende areal som tidligere er benyttet av en midlertidig barnehage. De mener dette kan inngå som en erstatning for et område sør for barnehagen, og som anleggsplassen vil grense til. Statnett kommenterer at barnehagens uteområde ikke skal benyttes av ansatte på anleggsområdet. Kanvas har også omtalt dette. Det er ikke innenfor NVEs myndighetsområde å pålegge konsesjonær å utbedre arealer som ikke skal benyttes til etablering av et energianlegg.

5.5 Sikkerhet på anleggsplassen på Rektorhaugen

Foreldregruppen er i sin uttalelse av 16. april 2021 ikke fornøyd med hvordan Statnett planlegger å ivareta barnas sikkerhet på Rektorhaugen. De er bekymret for at barna skal komme seg inn på anleggsområdet, og ber blant annet om at anleggsgjerdet inspiseres daglig og at Statnett skal sikre at ikke barn kommer inn porten til anleggsområdet. Kanvas har også kommentert at anleggsgjerdet bør

inspiseres daglig. Statnett kommenterer at det vil gjennomføres daglige inspeksjonsrunder på anlegget, og at anleggsgjerdets beskaffenhet vil inspiseres.

Foreldregruppen foreslår også at støyskjermen trekkes tre meter vekk fra barnehagens gjerde for å sikre passering ved evakuering. Statnett kommenterer at støyskjermen har best effekt når den står så nær støykilden eller tredjepart som mulig. De skriver også at behovet for rømningsvei er drøftet med barnehagen. Foreldregruppen foreslår også at Statnett må sikre anleggsområdet mot Ullevålsletta i vest med utvidet støyskjerm, og med et nett på toppen for å hindre at baller kommer inn på anleggsområdet. På den måten vil man unngå at barn kommer seg inn på anleggsområdet for å hente eventuelle baller som har kommet inn på Statnetts anleggsområde. Statnett kommenterer at de vil sikre hele anleggsområdet med et gjerde av permanent karakter og at de vil vurdere ytterligere sikring mot for eksempel baller over gjerde fortløpende.

Videre foreslår Foreldregruppa at det skal etableres kjøresterke elementer langs ytterkanten av anleggsveien som sikkerhetstiltak mot uhell ved kjøring. Statnett kommenterer at det i praksis vil være kjøresterke elementer på alle områder mot barnehagen og Ullevålsletta siden det skal etableres brakkerigg, verkstedtelt, renseanlegg, fordrøyningsbasseng mm. på riggområdet.

NVE er enig i at sikkerhet for tredje person er viktig. Statnett kommenterer at krav om sikkerhet under anleggsarbeidet er dekket i byggherreforskriften. NVE presiserer at byggherreforskriften ikke er NVEs myndighetsområde og at konsesjonær selv må sørge for å innrette seg etter gjeldende lover og forskrifter.

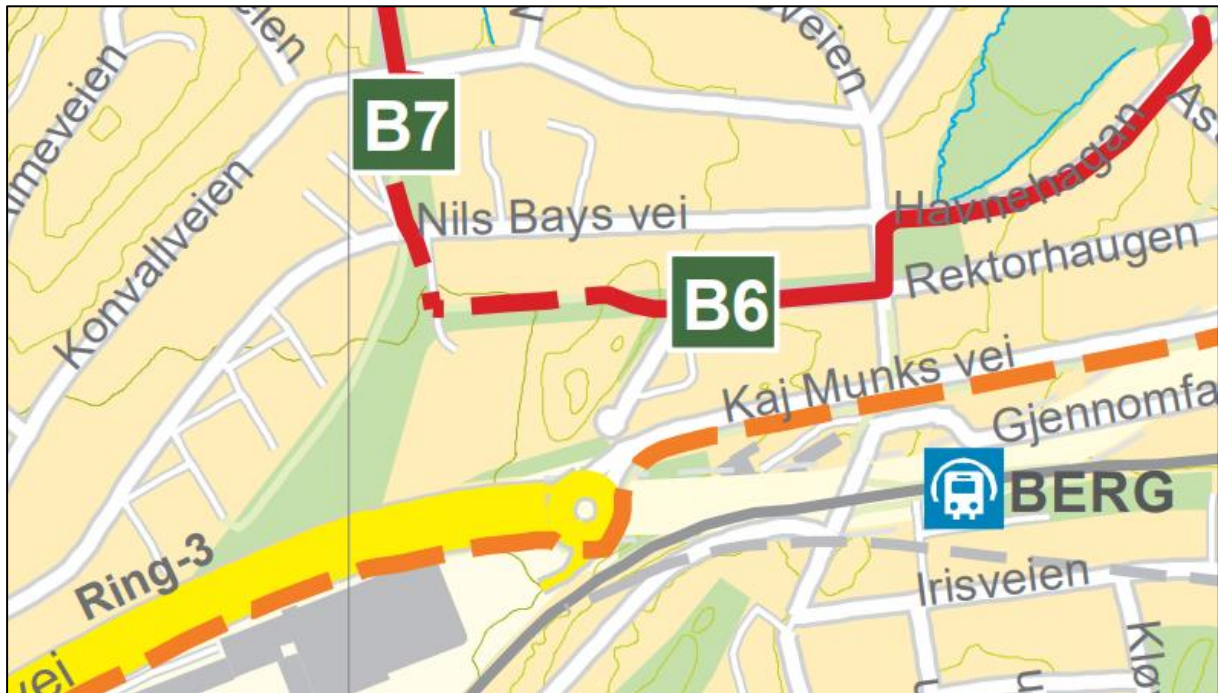
5.6 Transportruter og hensynet til tur- og sykkelveier

I anleggskonsesjonens punkt 11 står det at konsesjonær spesielt skal beskrive og drøfte en plan for disponering av sprengsteinsmasser og gjennomføring av anleggstrafikk. Planen skal særlig vurdere trafiksikkerhetstiltak, og aktuelle tilrettelegginger og omlegginger av tur- og sykkelveier.

Statnett har i kapittel 6.5.4 i MTA omtalt transport og trafiksikkerhet. Oslo kommune har kommentert at flest mulig forbindelser, som for eksempel turvei B6 og B7, gjennom området ved Rektorhaugen bør være tilgjengelige i anleggsfasen, mens foreldregruppen har tatt opp at det må anlegges gang- og sykkelveier slik at atkomsten til barnehagen fra rundkjøringen ved Tåsentunnelens vestre løp opprettholdes.

Statnett kommenterer høringsuttalelsene i sitt brev av 19. mai 2021 at det i dag går en gang- og sykkelvei rundt Rektorhaugen i øst for det planlagte anleggsområdet, og en turvei vest for det planlagte anleggsområdet. De mener at den turveien som i dag går tvers gjennom det planlagte anleggsområdet vil bli ivaretatt av de to nevnte traseene, og at disse vil bli skiltet slik at dette fremkommer tydelig for gående/syklende. NVE ser av kommunens turkart at turvei B6 og B7 går nord for anleggsområdet, se figur 3 under. NVE mener Statnett har en god plan for å ivareta hensynet til gående og syklende som skal forbi anleggsområdet, og at turveien tvers over dagens område ivaretas ved at det er traseer på både øst- og vestsiden av det framtidige anleggsområdet. Vi mener videre at Statnett må ha gode rutiner for å kontrollere at skiltingen er tilfredsstillende gjennom hele anleggsperioden.

Statens vegvesen har i sin uttalelse av 19. april 2021 stilt krav til at Statnett utarbeider en transportplan og plan for anleggsgjennomføring som skal ivareta forholdet til myke trafikanter og kravene i Statens vegvesens tillatelse i brev av 2. desember 2020. Statnett har beskrevet i kapittel 6.5.4 at entreprenør skal utarbeide transportplan og at denne skal ivareta forholdet til myke trafikanter. NVE minner om at konsesjonær må ivareta krav og føringer fra andre myndigheter.

Figur 3: Utsnitt av Oslo kommunes turkart. Hentet fra nett 29. september 2021.

I anleggskonsesjonens punkt 11 er det angående anleggstrafikk uthevet at nevnte plan særlig skal vurdere: *«felles rutiner eller tiltak med aktuell leietaker av lagerlokalet i Ulvenveien 111 slik at sikkerhet og hensyn til å begrense belastningen for nærmiljøet ivaretas.»*

Oslo kommune ved Bydel Bjerke mener at tunnelmasser fra Ulven bør transporteres via E6 eller Rv. 163 fremfor Rv. 4 og Nedre Kalbakkvei fordi sistnevnte veier har strekninger med mange boliger i rød og gul støvsone.

Statnett har i MTA vurdert *«... at all transport kan foregå skånsomt og uten forstyrrelser av verken driften i Ulvenveien 111 eller øke ulempene for omgivelsene for øvrig»*. Videre har de beskrevet i kapittel 6.5.4 at entreprenør skal utarbeide en transportplan som skal sendes Statnett for gjennomgang før anleggstransporten starter.

NVE kan ikke se av MTA at Statnett har vært i dialog med leietaker av Ulvenveien 111 for å komme fram til felles rutiner for å ivareta sikkerhet og hensyn for å begrense belastningen for nærmiljøet. NVE mener Statnett må opprette en slik dialog for å ivareta vilkåret. Dokumentasjon på dialogen skal fremlegges for NVE. Videre konstaterer NVE at Statnett i samråd med entreprenør skal lage en transportplan, vi vil i den forbindelse oppfordre Statnett til så langt det lar seg gjøre å ivareta bydel Bjerkes innspill om valg av rute.

5.7 Sprengning

I anleggskonsesjonens punkt 10 står det skrevet at Statnett skal etablere system for varsling av sprengningsarbeid, og program for dokumentasjon av skade som følge av dette.

Statens vegvesen har i sin høringsuttalelse av 19. april 2021 beskrevet krav til dokumentasjon av sprengning, som kommer i tillegg til det som er beskrevet i MTA. I kap. 3 i Statnett sin tilbakemelding

til høringsuttalelsene har konsesjonær kommentert kravene og beskrevet rutiner som skal sikre at Statens vegvesen mottar den dokumentasjon og informasjon de har behov for.

NVE konstaterer at Statnett har beskrevet system for varsling av sprenging og program for dokumentasjon og registrering av bygg i kap. 6.5.5 og 6.5.6 i MTA. NVE vurderer videre at Statens vegvesens høringsinnspill er hensyntatt i Statnetts kommentarer til høringsuttalene.

5.8 Støy- og støvmålinger

Slik anleggskonsesjonen legger opp til skal Statnett etablere et system for måling og dokumentasjon av støy og støv i anleggsperioden. Konsesjonær har beskrevet dette i kapittel 6.5.1. Foreldregruppen er ikke tilfredse med hvordan Statnett har tenkt å formidle disse målingene. De ønsker å få disse i sanntid, og ikke når Statnett selv ønsker å formidle dem. Statnett kommenterer i brev av 19. mai 2021 at dataene som kommer inn må tolkes og ses over en periode for at de skal kunne ha verdi for de som skal lese dem. Oslo kommune ved Bydel Nordre Aker har i sin uttalelse kommentert at de ønsker å få oversendt målingene med forklaring ukentlig den første fasen, og noe sjeldnere når anlegget er i regulær drift. Statnett er positive til dette og skriver at de ikke ønsker å tilbakeholde informasjon. NVE er enig med kommunen/bydelen og Statnett i at når data fra målingene skal formidles må disse være bearbejdet av fagfolk og en forklaring av dataene må medfølge. NVE mener det er lagt opp til et godt system for måling og dokumentasjon, og konstaterer at Statnett planlegger å dele denne informasjonen slik bydelen og Fordregruppen ønsker.

5.9 Støy

Mange av høringsinstansene ytrer bekymring for støyplagene som vil bli forårsaket av utbyggingen. Blant annet er det uenigheter om hvilke krav og føringer Statnett skal følge. Temaet ble grundig behandlet i konsesjonsprosessen, og NVE satte følgende vilkår i konsesjonen (utdrag): «... *retningslinjer for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442/2012) skal legges til grunn og forskrift om begrensning av støy i Oslo kommune forutsettes fulgt.*» NVE kan ikke se at det har kommet nye innspill som tilsier at det bør gjøres endringer i anleggskonsesjonen. Vi viser til NVEs vedtak av 5. september 2019 og OEDs behandling av klagesaken i brev av 6. november 2020. NVE er enige med Statnett i at de må overholde de krav og føringer som følger av *forskrift om begrensning av støy i Oslo kommune* (støvforskriften), noe NVE mener de måtte gjort uavhengig av konsesjonsvilkåret. Videre mener vi at *retningslinjer for behandling av støy i arealplanlegging (T1442/2012)* må anses som veiledende på samme måte som den er veiledende for de som driver planlegging etter plan- og bygningsloven.

Statsforvalteren i Oslo og Viken har i sin uttalelse av 19. april 2021 kommentert at utslipp av støy er å anse som forurensing, og at de som forureningsmyndighet derfor vil gjøre en selvstendig vurdering av disse utslippene. Statsforvalteren fattet vedtak om tillatelse etter forureningsloven 1. oktober 2021 (Statsforvalterens ref. 2020/17541) hvor de på side 9 og 10 i vedtaket skriver:

«*Kravene satt til støy og støv fra NVE har vært vurdert i Olje- og energi departementet (OED) i forbindelse med klagesak. OED har gjort grundige vurderinger av NVEs krav og det redegjøres for dette i OEDs stadfesting av vedtaket, datert 06.11.2020. Vi har likevel fått tilbakemelding på at foreldregruppen til Rektorhaugen barnehage er svært bekymret for påvirkningen anleggsarbeidet vil ha for barnehagen og ønsker strengere regulering. Det er særlig støyproblematikken som er trukket frem. Vi har forståelse for bekymringen for at riggområdet skal plasseres i nærhet til barnehagen, men er av den oppfatning av at kravene satt fra NVE, hvor retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442/2012) skal legges til grunn og forskrift om begrensning av støy i Oslo*

kommune forutsettes fulgt, er et tilfredsstillende krav. Grunnen til at vi ikke regulerer dette er at vi ikke ville stilt strengere krav enn det som fremgår av konsesjonen, slik vi ser det er ytre miljøpåvirkninger fra støy og støv ivaretatt gjennom NVEs konsesjon.» og videre: «Vi har besluttet å ikke regulere støy og støv i denne tillatelsen etter forurensningsloven. Dette med bakgrunn i at anleggsarbeidet er regulert av NVE hvor støy og støv har vært grundig vurdert og det er satt krav i konsesjonen.»

NVE konstaterer at Statsforvalteren mener utslipp av støy og støv er regulert gjennom anleggskonsesjonen.

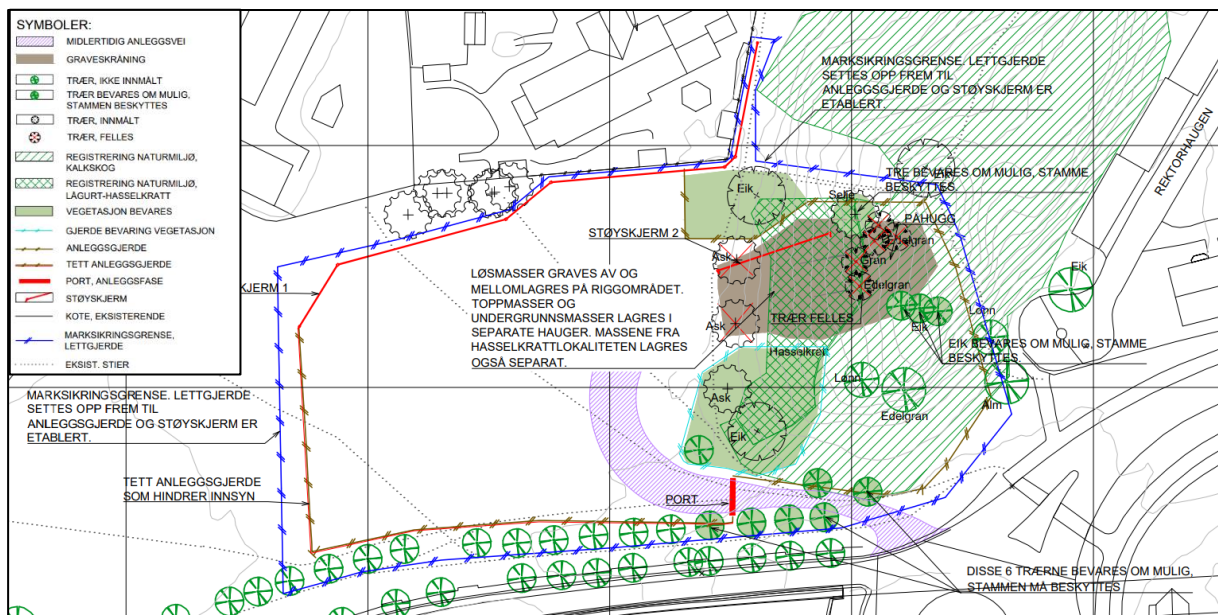
Gjennomgang av avbøtende tiltak vedrørende støy

Statnett har i MTA beskrevet forslag til avbøtende tiltak for å begrense støyplagene anleggsarbeidene forårsaker. I anleggskonsesjonen er det flere vilkår som omhandler støy. I punkt 9 står det blant annet: «Det skal etableres støyskjerm mellom anleggsområdet på Ullevålsletta og Rektorhaugen barnehage, samt mot barnehagen langs skjæring for tunellpåhugget.» Videre i konsesjonens punkt 11: «Eventuelle støybegrensende tiltak, ut over de nevnt i pkt. 9, knyttet til anleggsvirksomheten og tunellvifter på Ulven og ved Rektorhaugen.» Det er også et vilkår om: «... hvordan plassering av midlertidige bygg kan bidra til å dempe ulemper for omgivelsene av støy og støvflukt.»

NVE vil under vurdere forholdet til støy for henholdsvis Rektorhaugen og Ulven. Det har ikke kommet innspill til disse forholdene på Sogn, og vi vil derfor ikke omtale dette videre.

Forholdet til støy på Rektorhaugen

Under vises et utsnitt av Statnetts oppdaterte situasjonsplan for Rektorhaugen av 26. juni 2021 (NVE ref.: 202101545-20). Planen viser plassering av støyskjermer, anleggsgjerde, kjøreareal, behandling av vegetasjon og løsmasser mm. Komplette plan ligger vedlagt.

Figur 4: Utsnitt fra Statnetts situasjonsplan for Rektorhaugen, kilde Statnett 26. juni 2021. NVE har lagt inn tegnforklaringen til venstre på planen. Se vedlegg 2 for komplett plan med tittefelt.

Anleggskonsesjonen oppstiller krav til plassering av støyskjermer på Rektorhaugen og Statnett har i MTA omtalt dette i kapittel 6.5. Som tillatelsen tilsier planlegger Statnett å etablere en tett støyskjermer mellom anleggsområdet og barnehagen (merket med rød heltrukken linje i figuren over). Denne vil også fungere som permanent anleggsgjerde. Videre skal det etableres en støyskjermer langs forskjæringen til tunnelen retning barnehagen (merket med rød heltrukken strek i mørkt skravert område), og de planlegger å sette opp riggen for anlegget slik at denne skjermer mot barnehagen, og mulig mot Ullevålsletta og naboer i vest. Konsesjonær har også beskrevet at de vil vurdere å etablere støyskjermer i stedet for tett anleggsgjerde på vestsiden av riggarealet mot Ullevålsletta for å skjerme beboerne ytterligere. Videre omtaler konsesjonær i kapittel 6.5.2 i MTA at hvilke tidsrom entreprenør får jobbe i skal planlegges for å minimere støyplassene for barnehagen og beboerne i området.

Statnett har gjennomført nye støyberegninger for området ved Rektorhaugen pr. 13. mai 2021. Beregningene var vedlagt Statnetts kommentarer til høringsuttalelsene i brev av 19. mai 2021. Støyberegningene viser at tiltakene de planlegger å etablere vil ha god effekt for å dempe støyplassene for barnehagen og for de nærmeste boligene. Se vedlegg 1 for de oppdaterte støyberegningene av 13. mai 2021.

Statnett beskriver i MTA at den første fasen av anleggsarbeidene på Rektorhaugen vil være etablering av anleggsområdet, støyskjermer og arbeider med påhugg for tunnelen. De beskriver at støyende arbeider i denne første fasen periodevis vil kunne overskride grenseverdiene i støyforskriften til Oslo kommune, og vil søke bydelsoverlegen om dispensasjon for å gjennomføre disse arbeidene.

Rektorhaugen barnehage, Foreldregruppen m.fl. har kommentert at det ikke skal gjennomføres støyende arbeider i barnehagens åpningstid, og særlig ikke når barna sover ute eller har utetid. Oslo kommune mener det ikke skal forekomme sprenging i dagen i barnehagens åpningstid. Statnett kommenterer at om de ikke skal kunne arbeide på dagtid, vil de støyende arbeidene belaste beboere i området mer enn slik de har planlagt nå, og at anleggsperioden vil utvides med flere måneder. Likevel vil Statnett tilstrebe at anleggsarbeidene som generer støy over støygrensen for barnehagen i den første fasen, gjennomføres utenom barnehagens åpningstid. Foreldregruppen påpeker i sin uttalelse at plassering av tunnelviftene bør endres for å minke støyplassene, og at viftene må bygges inn. Statnett kommenterer at disse forholdene er ivaretatt ved at innbygging av viftene er et krav i kontrakt med entreprenør, og at plasseringen er endret.

Kanvas-barnehagen har kommet med forslag om at støyskjermer skal bygges støyaabsorberende og med lysinnslipp mot barnehagens uteområde. Statnett kommenterer at støyskjermer nærmest barnehagen vil plasseres slik at både støybegrensning og lysinnspill blir best mulig, og at de vil ha en dialog med Kanvas om dette. NVE mener Kanvas' innspill er ivaretatt. Foreldregruppen har kommentert at den utvidete byggetiden vil øke støybelastningen for barnehagen. NVE er enig i at økt byggetid vil øke lengden på tiden med støyende arbeider, men mener Statnett har laget en god plan for å avbøte på dette, se også neste avsnitt.

NVE konstaterer at Statnett har kommet med forslag til tiltak for å begrense støybelastningen til barnehagen og nærområdet, men at det vil være noen arbeider i den første fasen som vil overskride grensene i Oslo kommunes støyforskrift. Videre konstaterer vi at konsesjonær planlegger å søke dispensasjon for disse overskridelsene. NVE mener hensynet til barnehagen og beboerne i området er ivaretatt slik konsesjonær nå planlegger å gjennomføre arbeidene ved Rektorhaugen. Tiltakene med tett anleggsgjerde, plassering av rigg og tunnelvifter, mm bidrar til å dempe støyplassene anleggsarbeidene forårsaker. NVE legger til grunn at Statnett legger opp til tett dialog med

barnehagen. NVE minner om at utbygger må forholde seg til de tillatelser som gis av andre myndigheter.

Forholdet til støy på Ulven

Statnett beskriver i kapittel 6.5.2.2. i MTA at anleggsarbeidene vil være godt skjermet for boligene som ligger like sør for tunnelportalen. Boligene ligger på en høy kant sør for dagens stasjon, og terrenget bidrar naturlig til støyskjerming. De støyende arbeidene i dagen estimeres til å ta ca. halvannen måned, og antas å være innenfor gjeldene grenseverdier. Videre beskriver de at om det skulle vise seg nødvendig vil de vurdere å sette opp en støyskjerm på toppen av fjellskjæringen for å skjerme boligene.

Det har ikke kommet merknader til dette tema i høringen av MTA. NVE mener Statnett har gjort vurderinger i forkant som tilsier at grenseverdiene vil bli overholdt. Vi viser for øvrig til kapittel 5.5 over hvor det kommer fram at Statnett skal etablere et system for måling og dokumentasjon av støy og støv i anleggsperioden. NVE forutsetter at dette følges opp og at konsesjonær eventuelt gjennomfører tiltak hvis grenseverdiene overskrides.

5.10 Støv

I anleggskonsesjonen punkt 9 står det følgende om støv: «... *Midlertidige veier skal ha fast dekke, og det skal etableres anlegg og rutiner for vask av kjøretøy og veier for å begrense spredning av støv.*», og i vilkår 11: «... *hvordan plassering av midlertidige bygg kan bidra til å dempe ulemper for omgivelsene av støv og støvflukt.*». For vurdering av utslipp, se kapittel 5.12 under.

Statsforvalteren i Oslo og Viken har i sin uttalelse av 19. april 2021 kommentert at utslipp av støv er å anse som forurensing, og at de som forurensningsmyndighet derfor vil gjøre en selvstendig vurdering av disse utslippene. NVE viser til omtale i kapittel 5.9 over hvor Statsforvalterens vedtak av 1. oktober 2021 er omtalt. Statsforvalteren har blant annet ment at utslipp av støv er regulert gjennom anleggskonsesjonen.

Foreldregruppa ved Rektorhaugen barnehage har i sitt høringsinnspill ment at tiltak mot spredning av støv fra anleggsarbeidet ikke var tilstrekkelig beskrevet i MTA. De etterlyser blant annet en mer konkret plan for vasking av veier/utstyr og flere tiltak som begrenser støv fra arbeidet.

Statnett har i kapittel 6.5.3 i MTA beskrevet at det ikke tillates mellomlagring eller knusing av masser i dagen, og at eventuell omlastning av tunnelmasser må gjennomføres nede i tunnelen i egne omlastningshaller. Det er også planlagt at alle midlertidige anleggsveier skal asfalteres, og det skal etableres rutiner for vask av både kjøretøy og veier. Det vil også saltes som støvbegrensende tiltak dersom dette blir nødvendig. Angående tunnelviftenes plassering og hensynet til støv vil disse være de samme som for vurderingene av støy over. Videre skriver de at midlertidige brakker og container med renseanlegg og fordryningsbasseng skal plasseres med tanke på støv- og støvskjerming.

I kapittel 6.5.4 i MTA skriver Statnett at de krever at entreprenøren rengjør alle anleggsveier og deler av veier som blir benyttet av entreprenøren (Ulvenveien, Persveien og Kaj Munks vei). Videre skriver de at gangveier også skal ivaretas. I tillegg krever Statnett at entreprenør sørger for svart asfalt på de nevnte veiene og gangveier i området.

I Statnetts kommentarer til høringsuttalelsene skriver de at støvfjerning fra asfalterte deler av anlegget skal utføres to ganger per dag, eller mer ved behov. Støvsamler skal benyttes til vask og feiing, slik at støvet ikke spres i byggeprosessen. Statnett skriver at de tar Foreldregruppas innspill om et telt til

vurdering om de allerede støvbegrensende tiltakene ikke er tilstrekkelige. De mener det er lite sannsynlig at et telt over påhugget og deler av anleggsveien vil være hensiktsmessig da de allerede besluttede tiltakene vil være dekkende nok, og at massene som skal kjøres ut er våte og dermed støv lite når de transporteres ut av tunnelen.

NVE konstaterer at Statnett har beskrevet tiltak for å begrense spredning av støv og rutiner for vask av veier. Midlertidig veier skal asfalteres, slik som fastsatt i NVEs vilkår. NVE legger til grunn at Statnett følger tiltakene som er beskrevet i MTA, og mener at disse tiltakene skaper gode forutsetninger for å minimere spredning av støv fra arbeidet.

5.11 Vann

I anleggskonsesjonen er det et vilkår om at MTA skal beskrive og drøfte: *«Anlegg for oppsamling og utslipp av vann i anleggs- og driftsperioden. Nødvendige tillatelser etter annet regelverk skal vedlegges.»*. Statnett har i kapittel 5.2.3 omtalt disse hensynene og har innhentet tillatelse fra Vann- og avløpsetaten i Oslo kommune i brev av 20. mars 2020, 14. mai 2020, og ytterligere oppdatert tillatelse for Rektorhaugen i brev av 26. januar 2021. Statsforvalteren i Oslo og Viken har behandlet utslippstillatelse for vann i anleggs- og driftsperioden. NVE konstaterer Statnett har søkt om tillatelser fra hhv. VAV og Statsforvalteren og minner om at konsesjonær er pliktig til å påse at relevante tillatelser fra andre myndigheter er innhentet før anleggsarbeidene kan starte.

5.12 Utslipp av NO_x

Også i punkt 11 i anleggskonsesjonen er det omtalt at konsesjonær skal beskrive og drøfte utslipp av NO_x for å begrense slike utslipp. Statnett har i kapittel 6.5.3 i MTA omtalt dette temaet. NVE mener Statnett har en god plan for å ivareta dette vilkåret og vil ikke kommentere dette temaet ytterligere. For vurderinger av støv se kapittel 5.10 over.

5.13 Vegetasjon og trær

Kapittel 6.4 i MTA omtaler terrenginngrep og istandsetting. Kapitlet beskriver prinsipper for hvordan terrenginngrepene skal utformes for å få en best mulig tilpasning til områdene. Statnett bekrefter at anleggsområdene på Rektorhaugen skal istandsettes etter prinsippene i Statnetts håndbok i terrengbehandling.

Oslo kommune ved Bymiljøetaten skriver i sin høringsuttalelse av 24. mars 2021 at det er viktig at anleggsveier i minst mulig grad berører trær og annen viktig vegetasjon i naturområdet ved Rektorhaugen. De mener det må plantes syv trær som erstatning for de syv som blir felt, og at større felte trær må legges igjen som avbøtende tiltak. Videre skriver de at en marksikringsplan må være del av MTA, og de anmoder om at det lages en restaureringsplan.

Refseth har også uttalt seg om trær i sin uttalelse av 19. april 2021. Hun ber om krav til hvilke trær som felles, stykkpris på hvert enkelt tre som blir ødelagt og en garanti for at et tre eller en plante skal overleve et visst antall år etter at anlegget er ferdig. Foreldregruppen mener at lagring av toppmasser skal gjøres mellom barnehagen og påhugget.

I kapittel 1.2 i Statnetts tilbakemelding til høringsuttalelsene skriver Statnett at de vil begrense felling av trær så mye som mulig. Likevel er det noen trær som må felles for å komme til påhugg og bevare trafikkikkerheten. Statnett planlegger å plante fire nye trær etter felling av syv trær på Rektorhaugen, og ellers bruke stedlige masser til naturlig revegetering. Det går for øvrig frem av

uttalelsene til Bymiljøetaten og Statnett at begge er positive til å gjennomføre felles befarings- og anleggsarbeidene går i gang.

Statnett skriver videre at «... dersom entreprenør volder skade på enkeltrær eller vegetasjonsområder som er merket at skal bevares må entreprenør betale bot for dette.». Hvilke konkrete trær som potensielt kan felles, inngår i MTA-plankart, se Figur 4 foran. De bekrefter også at trær som blir skadet skal bli erstattet av samme tresort av minimum tre meters høyde. Videre kommenterer Statnett at det ikke er mulig å lagre toppmasser og å etablere brakkrigg mellom anleggsveien/påhugget og barnehagen slik Foreldregruppa foreslår. Arronderingen av riggplassen vil utføres i samråd med valgt entreprenør.

Statnett mener at en marksikringsplan ikke er nødvendig, da hvilke områder som skal bevares og unngås går frem av MTA-plan med tilhørende kart. Situasjonsplanen for Rektorhaugen av 26. juni 2021 (NVE ref.: 202101545-20) vist i Figur 4 over og vedlagt, viser blant annet hvilken vegetasjon som bevares og marksikringsgrense.

NVE mener Statnett har beskrevet hensynet til trær og vegetasjon på en tilstrekkelig måte, og at høringsinnspillene langt på vei blir ivaretatt. NVE er enig med flere av høringspartene om at antall trær som felles skal erstattes med like mange nye. NVE vil påpeke at det er vesentlig hvordan riggplassen utformes for å ta mest mulig hensyn til både støy, vegetasjon og toppmasser, og oppfordrer derfor Statnett til å ha en tett dialog med entreprenøren om dette. Videre legger NVE til grunn at Statnett fortsetter dialogen med Oslo kommune, slik at arbeidet gjennomføres på best mulig måte.

NVE konstaterer at Statnett har fått utformet en plan for sluttutforming på Rektorhaugen og Ullevålsletta, se figur foran og vedlegg 2. NVEs erfaring er at det kan bli behov for endringer i rigg- og anleggsområder underveis i byggeprosessen, og vil derfor sette vilkår om at Statnett skal sende inn en oppdatert plan for sluttutforming av anleggsområdet på Rektorhaugen i god tid før istandsettingsarbeidene starter. Planen skal inkludere en vurdering av om det er mulig å plante like mange trær som det felles, og en plan for istandsetting av hoppbakken spesielt. Se kapittel 5.16 om kulturminner lenger ned. Planen skal utarbeides i samråd med Oslo kommune, og skal godkjennes av NVE før istandsettingsarbeidene starter.

5.14 Håndtering av masser

Franzefoss Pukk AS har i uttalelse av 19. april 2021 skrevet at de ønsker dialog med Statnett og NVE om håndtering av massene fra tunneldrivingen. Statnett har i MTA kapittel 6.2.2 omtalt hvordan massene skal lastes om og transporteres, blant annet har de lagt opp til at entreprenør håndterer og leverer tunnelmasser til mottak. Se også omtale av transport i kapittel 5.6. NVE mener Statnett har en god plan for massehåndteringen.

5.15 Energibrønner

I anleggskonsesjonens punkt 11 står det at MTA spesielt skal beskrive og drøfte «... energibrønner som påvirkes av tunnelen og hvordan disse håndteres.» Statnett har i kapittel 6.2.7 omtalt dette hensynet. NVE mener Statnett har en tilfredsstillende plan for hvordan eiere av energibrønner skal ivaretas og vil ikke kommentere dette temaet ytterligere.

5.16 Kulturminner

Anleggskonsesjonens vilkår 11 lyder: «Konsesjonæren skal avklare undersøkelsesplikten etter kulturminneloven § 9 før miljø-, transport- og anleggsplanen blir godkjent.». Statnett har i MTA'ens kapittel 6.5.12 beskrevet at det er gjennomført arkeologiske registreringer. Rapporten fra Byantikvaren ligger som vedlegg til MTA. Undersøkelsene ble gjennomført i april og juni 2020, og det ble gjort to funn i området på Rektorhaugen: Et automatisk fredet kulturminne i form av en kokegrop (ID 269215) og et funn fra nyere tid: en hoppbakke fra 1960-tallet (ID 269784). Statnett beskriver i MTA at kokegropen vil bli avmerket i felt, og at dette kulturminnet ikke vil bli berørt av anleggsarbeidene.

I sin uttalelse ber Foreldregruppen NVE om å sikre at hoppbakken ikke ødelegges mer enn nødvendig. I MTA beskriver Statnett hoppbakken vil bli berørt av arbeidet med påhugg, anleggsgjerder og midlertidig støyskjerm. I kommentarene til uttalelsene skriver Statnett at slik forskjæringen til tunnelen er planlagt kan det hende at noe av unnarenet blir berørt. NVE ser positivt på at Statnett har funnet løsninger som gjør at så lite som mulig av hoppbakken blir berørt. For å sikre dette mener NVE at Statnett skal avmerke hoppbakken i felt i den grad det er mulig. Entreprenør skal gjøres oppmerksom på begge kulturminnene for å unngå skade på disse mer enn slik omtalt. NVE vil sette vilkår om at Statnett utarbeider en plan for istandsetting. Hoppbakken skal omtales spesielt i denne planen, se kapittel 5.13 over om istandsettingsplan.

5.17 Forholdet til NML §§ 8-12

De miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 er vurdert i konsesjonsbehandlingen og konsesjonsvedtak av 5. september 2019. Vurderingene bygger på et oppdatert kunnskapsgrunnlag og vurderes som tilstrekkelig konkrete og dekkende for tiltaket. De legges derfor til grunn for dette vedtaket.

NVE mener arbeidet med detaljplan/MTA og rutinene i planen gjør at de samfunnsmessig beste driftsmetodene og teknikkene benyttes. NVE vurderer at de tiltak og planer som er beskrevet, og de undersøkelsene som planlegges, og de vilkår som er stilt for å ivareta miljø- og samfunnsinteresser, bidrar til at naturmangfoldet blir påvirket i minst mulig grad under anleggsarbeidene og driften av kabelanlegget.

6 Oppsummering av NVEs vurderinger

6.1 Konsesjonssøkte endringer

Etter NVEs vurdering medfører ikke de konsesjonssøkte endringene vesentlige nye virkninger av betydning. Høringen av endrings søknaden avdekket konflikt mellom utbyggingsplaner ved Økern S og Statnetts planlagte borehull for ny pumpeledning til ny underjordisk pumpestasjon. NVE konstaterer at det har vært konstruktiv dialog mellom berørte grunneiere og Statnett som har resultert i ny egnet plassering av borehullet med permanent trykkutløsningskum «i dagen». Statens vegvesen har uttalt seg til den justerte plasseringen, og NVE konstaterer at justert plassering overholder vegvesenets avstandskrav til veianlegg.

NVE legger til grunn at de omsøkte endringene ved Ulven kun medfører større arealbruk under bakken. Den eneste endringen på bakkenivå er flytting av tverrslag for nytt tunnelanlegg, men dette er i sin helhet begrenset til dagens stasjonsområde på Ulven som er og forblir Statnetts eiendom. Basert på søknaden og innkomne høringsuttalelser fremstår omsøkte endringer av anleggstunnel og tverrslag som uproblematisk. Endringene innebærer etter NVEs vurdering ingen vesentlige nye virkninger for allmenne eller private interesser, men NVE forutsetter at Statnett har gjort nødvendige avklaringer før

anleggsstart med Vann- og avløpsetaten i Oslo kommune om eventuelle nye konflikter med vann- og avløpsnett som følge av endringene under grunnen.

6.2 MTA-plan

NVE vurderer at Statnetts MTA på en tilfredsstillende måte beskriver prinsippene for etablering av ny 420 kV kabelanlegg i tunnel mellom Sogn og Ulven transformatorstasjoner, både når det gjelder anleggsgjennomføring, oppfølging i anleggsfasen og istandsetting. NVE understreker at disse prinsippene aktivt skal benyttes i anleggsarbeidet, og det er viktig at prinsippene videreformidles til de som praktisk skal gjennomføre arbeidet. Videre understreker NVE at det skal benyttes fagkompetanse ved eventuelle endringer i prosjektet.

Bygging av ny 420 kV kraftledning i tunnel er et stort prosjekt og anleggsarbeidet vil påvirke omgivelsene. Skal prosjektet lykkes på en god måte lokalt fordrer det et godt samarbeidsklima mellom flere parter, men særlig mellom Statnett, kommunen og nærmiljøet. NVE vil derfor oppfordre Statnett om å legge til rette for åpen og løsningsorientert dialog. NVE har stort fokus på at anlegget bygges med færrest mulig ulemper for miljøet og for berørte. Vi mener innsendt MTA med vedlegg vil sikre at arbeidene blir utført på en god måte for å minimere ulempene byggingen av et slikt anlegg vil medføre. Vi forutsetter at planene følges og at alle som er involvert i etableringen av anlegget gjøres kjent med planene. For å sikre hensynet til miljø og berørte ytterligere har vi satt vilkår i vedtaket om godkjenning av MTA, NVE ref.: 2021011545-19:

- Statnett skal fremlegge dokumentasjon på dialog med leietaker av Ulvenveien 111 for å ivareta sikkerhet og hensyn for å begrense belastningen for nærmiljøet.
- Statnett skal sende inn en oppdatert plan for sluttutforming av anleggsområdet på Rektorhaugen i god tid før istandsettingsarbeidene starter. Planen skal omtale hoppbakken spesielt, og skal utarbeides i samråd med Oslo kommune. Planen skal godkjennes av NVE før istandsettingsarbeidene starter.
- Det skal utarbeides en sluttrapport som sendes NVE innen ett år etter idriftsettelse. Rapporten skal dokumentere at anlegget er bygget i samsvar med konsesjon, godkjent detaljplan/MTA og forutsetninger/endringer som er godkjent i løpet av byggeprosessen.

7 NVEs vedtak om søknad etter energiloven

NVE gir i medhold av energiloven § 3-1 Statnett SF tillatelse til å gjennomføre endringene som er konsesjonssøkt i endringssøknad av 16. februar 2021, se ny anleggskonsesjon NVE-ref. 201800810-200. NVE forutsetter at plassering av borehull og trykkutløsningskum ved Økern S bygges som beskrevet i brev fra Statnett av 8. september 2021. Situasjonsplan av samme dato er vedlegg til ny anleggskonsesjon.

Oppdatering av kartvedlegg i ny anleggskonsesjon

I sin klage på konsesjonsvedtaket av 5. september 2019 påpekte Oslo kommune at kartvedlegget i anleggskonsesjonen var misvisende. Kartet over tverrslaget ved Rektorhaugen viser ikke området for bevaring av trær, selv om det er angitt i tegnforklaringen. Kartet viser også omlegging av den kommunale vannledningen som ikke er tilfellet.

I Olje- og energidepartementets (OED) stadfestelse av NVEs konsesjonsvedtak etter klagebehandling av 6. november 2020 påpeker OED at gjeldende kartvedlegg til konsesjonen inneholder feil og må oppdateres. NVE mottok den 27. januar 2021 oppdatert situasjonsplan for Rektorhaugen fra Statnett. Situasjonsplanen legges ved den nye anleggskonsesjonen og erstatter dermed kartvedlegget som inneholdt feil.

Forlenget frist for idriftsettelse

I henhold til vilkår 3 i anleggskonsesjonen skal anlegget være ferdigstilt og idriftsatt innen fem år fra endelig konsesjon. Endelig konsesjon ble gitt ved OEDs stadfestelse av NVEs konsesjonsvedtak den 6. november 2020. Det vil si at gjeldende frist for idriftsettelse er 6. november 2025. Som beskrevet i kapittel 4.3 over, anslår Statnett at samlet byggetid for hele prosjektet til ca. fem år. Ifølge Statnett er byggetiden noe utvidet siden opprinnelig konsesjonssøknad, da bergforholdene er dårligere enn først antatt.

For å ta høyde for noe utvidet byggetid er det etter NVEs vurdering hensiktsmessig å forlenge fristen for idriftsettelse (konsesjonsvilkår nr. 3) i den oppdaterte anleggskonsesjonen fra fem til seks år fra endelig konsesjon.

Bortfall av konsesjon

Anleggskonsesjon meddelt Statnett 5. september 2019 (NVE-ref. 201800810-128) bortfaller herved. Anlegg og konsesjonsvilkår i denne konsesjonen overføres til den nye oppdaterte anleggskonsesjonen (NVE-ref. 201800810-200).

8 NVEs vurdering av ekspropriasjon og søknad om forhåndstiltredelse

Ekspropriasjon innebærer at en grunneier/rettighetshaver må gi fra seg eiendomsrettigheter eller andre rettigheter uten å godta dette frivillig, mot at det i en etterfølgende skjønssak fastsettes erstatning. Dette vil kunne skje dersom grunneier/rettighetshaver og søker ikke lykkes i å forhandle seg fram til minnelige avtaler. NVE forutsetter at tiltakshaver forsøker å komme frem til minnelige ordninger med berørte grunneiere og rettighetshavere jf. ekspropriasjonsloven § 12.

8.1 Hjemmel

Statnett SF har i medhold av lov om oreigning av fast eiendom av 23. oktober 1959 (ekspropriasjonsloven) § 2 nr. 19 søkt om tillatelse til å foreta ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for å bygge og drive de omsøkte elektriske anleggene, herunder rettigheter for lagring, atkomst og transport. Ekspropriasjonsloven § 2 nr.19 gir hjemmel til å ekspropriere «*så langt det trengst til eller for (...) varmekraftverk, vindkraftverk, kraftlinjer, transformatorstasjoner og andre elektriske anlegg.*»

Bestemmelsen gir NVE hjemmel til å samtykke til ekspropriasjon av eiendomsrett eller bruksrettigheter for å bygge og drive de omsøkte anleggene. To grunneiere ved Økern S blir berørt av endringene som NVE meddeler konsesjon til.

8.2 Omfang av ekspropriasjon

Søknaden gjelder ekspropriasjon til nødvendig grunn og rettigheter på overflaten og nødvendige volumer i undergrunnen for bygging og drift/vedlikehold av borehull, trykkutløsningskum og omsøkte endringer i tunellanlegg, herunder rettigheter til lagring, adkomst, ferdsel og transport i forbindelse med bygging og drift/vedlikehold av de omsøkte anleggene.

Ifølge Statnett er grensen for eiendommer som omfattes av ekspropriasjonssøknaden satt ved 30 meter overdekning. Dette er knyttet til at disse eiendommene vil komme innenfor en avstand på 20 meter fra tunellens sikringssone og dermed ligge innenfor varslingssonen som følger av matrikkelforskriften § 37.

8.3 Interesseavveining

Samtykke til ekspropriasjon kan bare gis etter at det er foretatt en interesseavveining etter oreigningsloven § 2 annet ledd: «*Vedtak eller samtykke kan ikkje gjerast eller gjevast uten at det må reknast med at inngrepet tvillaust er meir til gagn enn skade.*» Dette innebærer at samtlige skader og ulemper de omsøkte anlegg medfører, skal avveies mot den nytten som oppnås med ekspropriasjonen.

Statnett har søkt om ekspropriasjon for de tiltak som det er søkt om konsesjon etter energiloven for. NVE legger derfor til grunn at det er det samlede tiltaket som NVE vil gi konsesjon til, som skal vurderes ved den interesseavveining som skal gjøres for å ta stilling til ekspropriasjon.

Vurdering av om inngrepet uten tvil er til mer gagn enn til skade

Interesseavveiningen i denne saken innebærer at hensynet til samfunnets interesse i forsyningssikkerhet og reduserte avbruddskostnader avveies mot hensynet til de grunneiere eller rettighetshavere som blir berørt og til andre allmenne interesser knyttet til miljø i vid forstand, se kapittel 4 for NVEs vurdering.

Enkeltpersoner blir i varierende grad direkte berørt av bygging og drift av de anleggene det er gitt konsesjon til. NVE mener allikevel at de samfunnsmessige fordelene ved dette tiltaket veier tyngre enn hensynet til den enkelte grunneier eller rettighetshaver. NVE har etter en samlet vurdering funnet at de samfunnsmessige fordeler ved de anlegg det er gitt konsesjon til utvilsomt er større enn skader og ulemper som påføres andre.

8.4 NVEs samtykke til ekspropriasjon

Det foreligger grunnlag etter ekspropriasjonsloven § 2 annet ledd, jf. § 2 nr. 19 til å gi samtykke til ekspropriasjon for de anleggene Statnett SF har søkt om. NVE viser til vedtak om samtykke til ekspropriasjon, ref. NVE 201800810-195.

NVE gjør samtidig oppmerksom på at ekspropriasjonstillatelsen faller bort dersom begjæring av skjønn ikke er framsatt innen ett år etter endelig vedtak er fattet, jf. ekspropriasjonsloven § 16.

NVE forutsetter at Statnett SF forsøker å komme fram til minnelige ordninger med berørte grunneiere og rettighetshavere. Dersom dette ikke er mulig, skal den enkelte grunneier kompenseres gjennom skjønn.

8.5 Forhåndstiltredelse

Statnett søker også om forhåndstiltredelse etter ekspropriasjonsloven § 25. Forhåndstiltredelse innebærer at tiltakshaver kan sette i gang anleggsarbeidet før skjønn er avholdt/erstatning er fastsatt.

Normalt forutsetter samtykke til forhåndstiltredelse at skjønn er begjært. NVE har foreløpig ikke realitetsbehandlet denne delen av søknaden, og vil avgjøre søknaden om forhåndstiltredelse når skjønn eventuelt er begjært.

9 Vedlegg

Vedlegg 1. Konesjonærs kommentarer til høringsuttalelser, inkludert nye støyberegninger av 13. mai 2021

Vedlegg 2: Situasjonsplan for Rektorhaugen, datert 26. juni 2021